

MAKER OF NIGHTS: SOURCES AND QUOTATIONS

Daniel 2

1 In the second year of his reign, Nebuchadnezzar had dreams; his mind was troubled and he could not sleep. 2 So the king summoned the magicians, enchanters, sorcerers and astrologers to tell him what he had dreamed. When they came in and stood before the king, 3 he said to them, "I have had a dream that troubles me and I want to know what it means."

4 Then the astrologers answered the king, [c] "May the king live forever! Tell your servants the dream, and we will interpret it."

5 The king replied to the astrologers, "This is what I have firmly decided: If you do not tell me what my dream was and interpret it, I will have you cut into pieces and your houses turned into piles of rubble. 6 But if you tell me the dream and explain it, you will receive from me gifts and rewards and great honor. So tell me the dream and interpret it for me."

7 Once more they replied, "Let the king tell his servants the dream, and we will interpret it."

[...]

10 The astrologers answered the king, "There is no one on earth who can do what the king asks! No king, however great and mighty, has ever asked such a thing of any magician or enchanter or astrologer. 11 What the king asks is too difficult. No one can reveal it to the king except the gods, and they do not live among humans."

12 This made the king so angry and furious that he ordered the execution of all the wise men of Babylon. 13 So the decree was issued to put the wise men to death, and men were sent to look for Daniel and his friends to put them to death.

א ובשנת שְׁתַּיִם, לְמַלְכוּת נְבֻכַדְנֶצַּר, חָלַם
נְבֻכַדְנֶצַּר, חֲלָמוֹת; וַתִּתְפַּעֵם רוּחוֹ, וּשְׁנָתוֹ
נִהְיָתָה עָלָיו. ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְקָרָא
לְחַרְטָמִים וּלְאַשְׁפִּים, וּלְמַכְשָׁפִים וּלְכַשְׂדִּים,
לְהַגִּיד לְמֶלֶךְ, חֲלָמוֹתָיו; וַיִּבְאוּ, וַיַּעֲמְדוּ לְפָנָיו
הַמֶּלֶךְ. ג וַיֹּאמֶר לָהֶם הַמֶּלֶךְ, חֲלוֹם חֲלָמוֹתַי;
וַתִּפְעֵם רוּחִי, לְדַעַת אֶת-הַחֲלוֹם. ד וַיַּדְבְּרוּ
הַכַּשְׂדִּים לְמֶלֶךְ, אַרְמִית: מַלְכָּא, לְעֵלְמִין
חַיִּי--אָמַר חֲלָמָא לַעֲבָדִיר (לְעֵבְדִּךְ), וּפְשָׂרָא
נְחֻא. ה עָנָה מַלְכָּא וְאָמַר לְכַשְׂדִּיא
(לְכַשְׂדָּאִי), מַלְתָּה מְנִי אֲוֹדָא: הֵן לֹא
תְהוּדְעוּנְנִי, חֲלָמָא וּפְשָׂרָה, הַדְּמִין תְּתַעְבְּדוּן,
וּבְתִיכוּן נְוָלִי יִתְשַׁמוּן. ו וְהֵן חֲלָמָא וּפְשָׂרָה,
תְּהִיחוּן, מִתְּנִן וּנְבֻזָּה וַיִּקַּר שְׂגִיא, תְּקַבְּלוּן מִן-
קְדָמִי; לָהֵן, חֲלָמָא וּפְשָׂרָה הַחֻוּנִי. ז עָנָו
תְּנִיגוּת, וְאָמְרִין: מַלְכָּא, חֲלָמָא יֹאמֶר
לְעֵבְדוּהִי וּפְשָׂרָה נְהַחֻוּה. ח עָנָה מַלְכָּא,
וְאָמַר--מִן-יִצְיִב יְדַע אָנָּה, דִּי עֲדָנָא אֲנַתּוּן
זְבָנִי; כָּל-קֶבֶל דִּי חֻוִיתּוּן, דִּי אֲוֹדָא מְנִי מַלְתָּא.
ט דִּי הֵן-חֲלָמָא לֹא תְהוּדְעֻנְנִי חֲדָה-הִיא
דְתַכוּן, וּמְלָה כְדָבָה וּשְׁחִיתָה הוּמַנְתּוּן
(הוּדְמַנְתּוּן) לְמֹאמֶר קְדָמִי, עַד דִּי עֲדָנָא,
יִשְׁתַּנָּא; לָהֵן, חֲלָמָא אָמְרוּ לִי, וְאֲנִדַּע, דִּי
פְשָׂרָה תְּהַחֻוּנְנִי. י עָנָו כַּשְׂדִּיא (כַּשְׂדָּאִי) קָדָם-
מַלְכָּא, וְאָמְרִין--לֹא-אִיתִי אָנָּשׁ עַל-יְבִשְׁתָּא, דִּי
מַלְת מַלְכָּא יוּכַל לְהַחֻוִיה: כָּל-קֶבֶל, דִּי כָל-
מֶלֶךְ רַב וְשְׁלִיט, מְלָה כְדָנָה לֹא שְׂאֵל, לְכָל-
חַרְטָם וְאַשְׁף וְכַשְׂדִּי. יא וּמַלְתָּא דִּי-מַלְכָּה
שְׂאֵל, יִקְרִיה, וְאַחֲרֵן לֹא אִיתִי, דִּי יְחֻוּנָה קָדָם
מַלְכָּא; לָהֵן אֱלֹהִין--דִּי מְדַרְהוּן, עִם-בְּשָׂרָא לֹא
אִיתוּהִי. יב כָּל-קֶבֶל דְנָה--מַלְכָּא, בְּנָס וּקְצָף
שְׂגִיא; וְאָמַר, לְהוּבְדָה, לְכָל, חַכְמֵי בָבֶל. יג
וְדָתָא נְפָקַת, וְחַכְמֵיא מִתְקַטְלִין; וּבְעוּ דְנִיָּאל
וְחַבְרֹוּהִי, לְהַתְקַטְלָה. {פ}

יד בְּאֲדִין דְנִיָּאל, הִתִּיב עֵטָא וּטְעָם, לְאַרְיוֹךְ,
רַב-טְבַחְיָא דִּי מַלְכָּא--דִּי נָפַק לְקַטְלָה, לְחַכְמֵי
בָבֶל. טו עָנָה וְאָמַר, לְאַרְיוֹךְ שְׁלִיטָא דִּי-
מַלְכָּא, עַל-מָה דְתָא מִהַחֲצִפָּה, מִן-קָדָם מַלְכָּא;
אַדִּין מַלְתָּא, הוּדַע אַרְיוֹךְ לְדְנִיָּאל. טז
וְדְנִיָּאל, עַל וּבְעָה מִן-מַלְכָּא: דִּי זְמַן יְנַתֵּן-לָהּ,
וּפְשָׂרָא לְהַחֻוִיה לְמַלְכָּא. {פ}

[...]

17 Then Daniel returned to his house and explained the matter to his friends Hananiah, Mishael and Azariah. 18 He urged them to plead for mercy from the God of heaven concerning this mystery, so that he and his friends might not be executed with the rest of the wise men of Babylon. 19 During the night the mystery was revealed to Daniel in a vision. Then Daniel praised the God of heaven 20 and said:

“Praise be to the name of God for ever and ever;

wisdom and power are his.

21 He changes times and seasons;

he deposes kings and raises up others.

He gives wisdom to the wise

and knowledge to the discerning.

22 He reveals deep and hidden things;

he knows what lies in darkness,

and light dwells with him.

23 I thank and praise you, God of my ancestors:

You have given me wisdom and power,

you have made known to me what we asked of you,

you have made known to us the dream of the king.”

יז אַדִּין דְּנִיָּאל, לְבֵיתָהּ אָזַל; וְלַחֲנֻנְיָהּ מִישָׂאֵל
וְעֲזַרְיָהּ חֲבֵרוֹהֵי, מִלְּתָא הוֹדַע. יח וְרַחֲמִין,
לְמַבְעָא מִן-קֶדֶם אֱלֹהֵי שָׁמַיָא, עַל-רְזָא, דְּנָה--
דִּי לֹא יְהוּבְדוֹן דְּנִיָּאל וְחֲבֵרוֹהֵי, עִם-שָׂאֵר
חֲפִימֵי בְּבָל. יט אַדִּין, לְדְנִיָּאל בְּחֻזָּא דִּי-
לִילִיָא--רְזָא גְלִי; אַדִּין, דְּנִיָּאל, בְּרָף, לְאֱלֹהֵי
שָׁמַיָא. כ עֵנָה דְּנִיָּאל, וְאָמַר--לְהוּא שְׁמַה דִּי-
אֱלֹהֵי מְבָרַךְ, מִן-עֲלְמָא וְעַד עֲלְמָא: דִּי
חֲכָמְתָא וְגִבּוֹרְתָא, דִּי לֵה-הִיא. כא וְהוּא
מְהֻשְׁנָא עֲדִנְיָא, וְזִמְנִיָּא, מְהַעֲדָה מַלְכִין,
וּמְהַקִּים מַלְכִין; יֵהֵב חֲכָמְתָא לְחֲפִימִין,
וּמְנַדְעָא לְיַדְעֵי בִּינָה. כב הוּא גְלָא עֲמִיקְתָא,
וּמְסֻתְרָתָא; יַדַּע מַה בְּחֻשׁוֹכָא, וְנִהִירָא
(וְנִהוֹרָא) עֲמַה שָׂרָא. כג לָךְ אֱלֹהֵי אֲבֹהֵתִי,
מְהוֹדָא וּמְשַׁבַּח אָנָה, דִּי חֲכָמְתָא וְגִבּוֹרְתָא,
יְהַבֵּת לִי; וּכְעַן הוֹדַעְתָּנִי דִּי-בְעֵינָא מְנָךְ, דִּי-
מִלַּת מַלְכָא הוֹדַעְתָּנָא.

ירמיהו נא 15	Jer 51:15	
עֲשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ, מְכִין תֵּבֵל בְּחִכְמָתוֹ; וּבְתִבְנֹנָתוֹ, נֹטֵה שָׁמַיִם.	Maker of the earth by His power, setter of the world by His wisdom; and by His intelligence, he pitches the sky.	
משלי ג 19	Prov 3:19	
יהוה בחכמה יסד-ארץ כונן שמים בתבונה:	The LORD by wisdom made the earth, set the heavens by intelligence.	
תהלים קלו 5	Ps 136:5	
לעשה השמים בתבונה כי לעולם חסדו:	[Praise] the maker of the Heavens by intelligence, for his mercy endures forever.	
תהלים קד	Ps 104	
19 עשה ירח, למועדים; שמש, ידע מבואו.	He made the moon for the fixed times; he knows the evening of the sun.	
20 תשת-חשך, ויהי לילה-- בו-תרמש, כל-חיתו-יער.	20 You will make it dark, and it will be night, wherein the animals of the forest will roam.	
21 הכפירים, שאגים לטרף; ולבקש מאל, אכלם.	21 The lioncubs roar for their prey; and ask God for their food.	
22 תזרח השמש, יאספון; ואל-מעונתם, ירבעון.	22 The sun will rise, they will be collected; and lie in their dens.	
23 יצא אדם לפעלו; ולעבדתו עדי-ערב.	23 Man will go out to his tasks, to his work unto evening.	
24 מה-רבו מעשיך, יהוה-- כלם, בחכמה עשית;	24 How numerous are your works, LORD, you have done them all by wisdom	
מלאה הארץ, קנינך.	The earth is full of your creations.	
תהלים לג 6	Ps 33:6	
בְּדַבַּר יְהוָה, שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ; וּבְרוּחַ פִּי, כָּל-צִבְאוֹתָם.	By the word of the LORD the skies were made; and by the breath of him mouth, all their hosts.	

Targum Neophyti on Genesis 1:1

In the beginning, by wisdom created by the LORD, the heaven and the earth were created. And the earth was "formless void", formless from men and animals, and void from all agriculture and trees, and darkness was spread out over the darkness. And a wind of mercy before the LORD was blowing over the water. And the Word of the LORD said: let there be light. And there was light, as his Word decreed.

מלקדמין בחכמה ברא
 דייי שכלל שמיא וית
 ארעא: וארעא הוות תהיא
 ובהיא וצדי מן בר נש ומן
 בעיר וריקנא מן כל פלחן
 צמחין ומן אילנין
 וחשובא פריס על אפי
 תהומא ורוח דרחמין מן
 קדם ייי הוה מנשבא על
 אפי מיא: ואמר
 ממ<<רא>> דייי יהוי
 נהור והות נהור כגזירת
 ממריה.

Koren-Sacks Siddur

